

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., у алату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата плаћа се поштом
упутницом непосредно админи-
страцији „Глас Црногорца“ на
Цетиње, акомо је паричније, г.
Петру Рамадановићу, к. ц. аген-
ту у Котор. Допиен се плаћа
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цео-
ра по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

Њ. Кр. В. В. Господар и
Књагиња са Њ. В. В. Књазом Мир-
ком и Петром отишли су на Ријеку.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње 25 јануара

Питање о закључку југо-афричког рата, као да се примиче свом крају. Имо дра Авраама Кијпера чита се данас по свјем цовинама свијета, па би могло бити, да ће оно стати забиљежено у историји на вјечита времена, јер с тим именом биће сигурно скопчан најзатнији догађај у почетку двадестог вијека — мир између Бура и Инглеза. А ко је Кијпер? питање без сумње многи читалац, који није имао прилике да прати унутрашњи развој политичких и социјалних догађаја у Холандији. Кијпер је досад радио само на унутрашњој политици своје земље, а од шест мјесеци је на челу холандске владе и управља такођер и спољашњим пословима.

Миштар Балфур изјавио је у инглеском парламенту, да је инглеска влада добила ових дана од холандске владе неко саопштење, које се тиче рата и да га је са инглеска влада узела у оцјену; то саопштење ће влада гледати да саопшти парламенту што прије, заједно са својим одговором. Председник холандске владе, Кијпер био је прије три недеље у Лондону, те се је одмах поговарало, да је посредовање у бурско инглеском рату цијел његова путовања. То се је истина опрвргло, али сада је поново потврђено. Не само да је то потврдио Балфур, него је то признао у холандској доњој кући и сам Кијпер.

Што је холандску владу потакло, да посредује? Први је одговор: Братство између холандског народа и Бура. Али Холандци и Бури били су браћа такођер прије три године. Како то да је Кијпер учинио сада оно, што нијесу учинили његови претходници на холандској влади? Они су за двије године посматрали рат, али се маким нијесу Кијпер на против почео је да ради. Разлог томе различитом поступању стоји у разлици политике међу пређашњом владом и данашњом Пређашња се је влада називала либерална, данашња се називље клерикална. Кијпер је клерикалац првога реда. Он није до душе католик, него калвиниста, али осјећа дубоко хришћански. Он се је коалирао са католицима, да сруши либералну владу Побожан и строг тај клерикалац је демократ и пријатељ најлибералнијих институција, као и пр. општег изборнога права и најширом смислу. И ако је врло изобразен, врло учен и обдарен највећим говорничким способностима, није ипак велик као што је био Гледстон, али је хришћанин као он. Није примитивац као Кригер; али је као Кригер хришћанин. Држи неко средње мјесто између Кригера и Гледстона. Као што искрено хришћанско осјећање Гледстону не би никада дозволило, да вара с Трансвалом, тако је хришћанско осјећање Кијпера, овоме налагало да посредује за мир.

Питање је сад: У чем се састоји то његово посредовање? У опште се мисли, да је холандско саопштење написано врло пријатељски и изражава искрено жаљење холандске владе, што непријатељства у јужној Африци још трају и искрену жељу да се што прије дође до мира. У саопштењу се даље вели, да је холандска влада готова да олакпа сваки корак који би водио ближе ријешењу тога питања. На завршетку се инглеској влади ставља на расположење услуга Холандије, ако би се дала прилика, у којој би Холандија могла радити као пријатељски посредник.

С ким се је Кијпер договорио прије, по је посредовао? Има новина, које пишу, да се није договорио с никим; друге пишу, да се је договорио с Кригером; треће, да се је договорио с бурским вођама у Африци. По нашем мишљењу не да се ни помислити, да је он понудио своје услуге инглеској влади, а да се прије није с Вурима договорио, да није прије био од њих овлашћен. Дијелити Кригера од бурских вођа, то значи ставити се на инглеско становиште. Инглези радо доводе Кригера у опреку са бурским вођама. Та опрека не постоји, те ми с тога закључујемо да је Кијпер радио и да ради у споразуму и с Кригером и с вођама.

Је ли која велесила иза Кијпера? Има их, који кажу, да је Немачка; по она је то апсолутно демантовала. Има их, који кажу, да је Француска. Она није бар до сада то опрвргла; а ако уважимо изјаву, коју је неки дан учинио Делкасе у француском парламенту, није искључено, да је он осокло Кијпера и да ће га помоћи чим буге могао.

Што ће на то одговорити инглеска влада? Јон се не зна потпуни текст инглеског одговора, али из телеграфског саопштења види се, да Инглеска не одбија са свијем понуде о миру. Нећемо се одати илузијама или оптимизму; али је наше увјерење да би послје овога, и ако Инглеска није прихватила понуду Кијперову, могло ипак штогод бити. На то увјерење или на ту наду овлашћује нас начин, на који је Балфур јавно у парламенту вијест о посредовању Холандије. Јавно ју је неком особитом добром вољом. Вијест је примљена у Инглеској са општим задовољством. Рекло би се као да је Инглезима одауло. За њих је главно било, да им предлог дје од бурске саране. Није до душе дошао непосредно, али је дошао од једнога од највећих пријатеља Бура. Задовољство, којим је вијест прихваћена, доказује, како је врућа жеља Инглеза, да се до мира дође, те тако је Кијпер погодио прави час. Добро је рекао један бурски државник, да кад би јевропске велесиле биле реално неутралне, те не би дозволиле куповање коња за Инглезе, одавна би рат био престао и Инглези би безусловно молили за мир.

Наравно да Инглеска није могла апсолутно и без услова прихватити понуду Кијпера. То њој не допушта њезин понос. Али ју није апсолутно ни одбила. Она је ставила толико претходних услова. Могло би бити, да ће договори о тијем претходним условима бити тежи од самих ме-

риторних договора. За то би било пренагло о овима говорити. Свакако за сада је желити да претходни договори успију. Ако они успију, онда се ми чврсто надамо, да ће успјети и мериторни о самом миру. То се надамо и то од свега срца желимо. Сва је прилика, да ће претходни договори захтјевати од Бура попустљивости, нека се само форма спасе, нека се очува инглески понос; али ће за то Инглези бити попустљиви, кад се буде радило о самим условима мира.

Приликом дебате о адреси у инглеском парламенту показала се воља Инглеске да се приближи Русији. Посланик Вилтон поднио је предлог, да се у адресу унесе захтјев, да влада предузме одсудне мјере ради одбране политичких и трговинских интереса Инглеске у Персији. Познати Норман рекао је, да му се чини, да је између Инглеске и Немачке склопљен тајни уговор о персиском заливу. Секретар за спољне послове, Кремборн, је на то одговорио, да уговор не би био више тајан, кад би влада давала ма каквих изјава о њему. Но из цијелог тог одговора могло се ипак видјети, да између Инглеске и Немачке постоји одиста тајни уговор, јон од прије три године и да је повод том уговору био инглеско-бурски рат, који је Инглеска тада тек приправљала.

Но значајније су изјаве Кремборна о политици Инглеске у Азији. Он је рекао да је цијел инглеске политике да одржи status quo у Азији „Ми, рече секретар, имамо великих политичких и трговинских интереса у Персији, а њих желимо одржати; али из тога не излази да ми не можемо одржавати пријатељске односе с Русијом. Но ма да желимо да одржавамо пријатељске односе с Русијом и осталим државама, то не смије ићи на штету наших права, ујомчених уговорима.“ О изјавама инглеске и руске владе у години 1889 о Персији рекао је Кремборн ово: „Ми знамо, да ће се увјеравања поштовати и с једне и с друге стране. Наша политика тежи за одржавање цјелокупности Персије. Ми не можемо напустити наша права и наш надмоћан положај. Осим цјелокупности ми желимо да се Персија и развије Инглеска није могла да гарантује најновији персиски зајам, јер није налазила довољно сигурности, а инглеска влада је радосно поздравила факт, што су Руси увели учешћа у развињу персиске жељезничке мреже.

Из овог другог одговора секретара Кремборна види се, да се Инглеска боји, да Русија не употреби новољу Инглеске у јужној Африци и да не избије гдјегод на персиски залив или индиски океан. Инглеској се све ва свијету допада, само не непосредно сусједство са руском царевином. То је врло појмљиво, кад се узме у каквој сразмјери стоје сувоzemне силе Инглеске и Русије.

Но из те се изјаве такођер види, да је Инглеска купила неутралност Немачке у бурском рату потпором да Немачка задобије багдадску жељезницу и да тако стече трговинских интереса на персиском заливу. Очевидно, Инглеска и данас још рачуна, да ће јој због тијех разлога Немачка

бити на руци, да сузбије руски утицај у Персији. Према томе су и Кремборнове изјаве биле оптре и врло непријатељске према Русији. Он је јасно рекао, да Инглеска неће допустити, да Русија стече које пристаниште на персиском заливу. Али Инглези заборављају да није искључена могућност, да Немачка с Русијом склопи тајни уговор — примјера је за то већ дала — и да је за Русију животно питање, да за свој огромни азијски посјед нађе изгледа на југ.

Разумије се, да су овака саопштења у инглеском парламенту морала изазвати велико незадовољство у Русији. У саопштењу Кремборна о предстојећем грађењу Белудистанске жељезнице навире „Ново Време“ велику опасност за Русију. Докле Немачка, вели исти лист, грађењем багдадске пруге пресијеца Русији пут за турске мореузине и средиземно море, хоће Инглеска грађењем белудистанске пруге да пресијече Русији пут за индиски океан. Ту сметњу Русија ће морати да отклања, па ма у ту цијел морала дићи и оружају руку. Докле се не дође до тог судбоносног тренутка, Русија ће морати тражити друга срества, да бар утакмицу Инглеске у Персији сузбије. У ту цијел и „Нов. Време“ позива руску владу, да одмах предузме грађење жељезница у Персији. Та жељезница, завршује исти лист, биће одговор Русије на грађење белудистанске и багдадске пруге, те ће се тиме политичка равнотежа повратити.

ДОПИСИ.

Подгорица, 14 јануара 1902. (Светосавска прослава.)

Сваке године обавља се ова прослава како по свој Црној Гори, тако и у Подгорици на најсвечанији начин. Тако је било и ове године. На дан Св. Саве, после св. литургије из цркве — кроз варош — ишла је свечана литија: пред школском дјецом црквени барјаци, свештеници у одеждама са крстовима и иконама, а за њима многобројни народ. Пјесму „Ускликнимо“ пјевали су сложено и радосно школ. дјец. Школска сала за свечаности била је укусно пекићена са довориковим вијеницама, тробојним заставама и крстанима и многим сликама историјским и знатних људи. — тако да је свака у распореду одговарала своје мјесту. У прочељу најмјетена бјеше икона Св. Саве највишег формата, око које с обадвије стране вијеху се четири слова С, састављена од зеленог лаворног листа, које свакоме падаху у очи и радо их читаху и објашњаваху: Сама слога Србина спасава; — наспрама иконе Св. Саве стојала је слика Његовог Кр. Височанства Господара, око које се читаху од доворике састављена слова: Ж. К. Н. И.

Школа је била дупко пуна народа оба пола, који је у најбољем реду улазио и остао на својим мјестима до свршетка свечаности. Иза водоосећења којег су обавили наши свештеници г. Крсто Поповић и г. Војин Поповић, — шљедовао је овај програм:

I.

1. „Ускликнимо с љубављу Св. Сави“ — пјевају ђаци; 2. О Св. Сави — говори учитељ Крсто Неневић; 3. „Убавој нам“... ијевају ђаци;

II.

4. Домовини, од Николе I. — декламује И. Ивановић, уч. IV. раз.; 5. Гуслар на смрти од Соларића — декламује Д. Мугоша, уч. III. р. 6. „Уз о дједа свог унука“... пјевају ђаци; 7. Издана, од Змаја — декламује Велика Беговић, ученица III. р.; 8. Пјесма старог српског мача, од Змаја — декламује Јово Лукаче-

вић, уч. IV. р.; 9. Радо иде Србину у војнике... пјевају ђаци; 10. Јадна мајка, од Змаја — декламује Даница Радловића ученица III раз.; 11. Српче, од Јована вића. — декламује С. Стијовић, уч. II. р.; 12. Онам' онамо... пјевају ђаци; 13. Илијен — декламује К. Вујашевић уч. II. р.; 14. Праху Великог Војводе Мирка Петровића, од П. Рогановића — декламује М. Радичевић уч. IV. р.; 15. Хајд' на ноге браћо сада... пјевају ђаци; 16. Немањићу Св. Сави, од попа Л. Поповића, — декламује Б. Велимировић, уч. III. р.; и 17. „Усклик- нимо“... пјевају ђаци.

Програм је трајао читав сат и по и као што се види одабран је Ђаци су своја декламација похвално говорили, што им је и присутни народ с великим задовољством одобравао. Слушаоци су били и говором учитељевим и ђацима декламацијама потпуно задовољни; те чо да су се по вароши могло чути најљепше хвале грађана и њихова честитања овдашњим учитељима, који не жале труда, да тако лијепо и достојно свечано прославе своју школску славу.

Подорица, 22 јануара 1902.

Један од присутних.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Јубилар Милош Цветић). У Биограду је друштво народног позоришта прославило 10 јануара четрдесетогодишњину глумовања најстаријег свога члана Милоша Цветића, који је нама познат из његових улога одиграних у преставама у Зетском Дому оних радосних дана, када је на Цветићу био Н. Ц. В. Велики Књаз Петар. Тада је г. Цветић међу нама стекао и оставио много пријатеља и пошто валаца, који ће с интересом читати, како пише један биоградски лист о његовом тако дугом умјетничком дјеловању, што ево доносимо у знак нашег признања заслуженом Србину:

За свих четрдесет година Цветићевог глумовања, изјесно нема никога, који би могао изнијети и сумњу, а камо ли тврђу, да је био случај, да Цветић ма један пут само није знао своју улогу, а то је conditio sine qua non за свакога глумца или глумицу без изузетка. Осим тога Цветић је одлично и тумачио своје улоге, за које нам оскудјева простор, да их све побројимо. Тек и поред својих одличних шекспировских улога, остаје незаборавним у улогама fine salonске комике. Он је био најелегантнији глумац у фраку, што смо га до сад имали. Он је служио позоришту највјерније и најпреданије од свију. Он је нашу позорицу знали не само својим знојем него и крваљу својом и баш сам тај случај е њима дао је нашем позоришту закон, који и данас постоји и законски осигурао цензије члановима кр. срп. позоришта. За Цветића није било ништа немогућно ни што се тиче игре, ни режије. Он је био наш најбољи и најителегантнији редитељ до сада, који је оставио не изгладиву успомену, о својем дјеловању, и као глумац, а поглавно као редитељ и реформатор у Загребу; којом су му приликом и сами Хрвати признали: да је не само најинтелигентнији глумац на југу,

него и најодличнији и најспремнији редитељ. О томе смо баш прије неки дан чули најодличнију оцјену од самога господина Нушића, у присуству самога г. Цветића и г. Милорада Митровића. У Загреб је био приликом отићи, због неправедно стављене му жене у пензију Растанак од нашега позоришта толико се коснуо душе Цветићеве, који га је тиштао до дна душе и који је положио клицу његовој данашњој болести. А да је то, од стране управе била грдна погрешка према позоришту, а грдна неправда према Цветићу, најјачи је доказ што је управа лично морала, после пет и по година молити га да се врати, и Цветић се, ако је тим поступком управиним за пет и по година и изгубио на плати преко петнаест хиљада динара, на прву се ријеч кавалерски вратио не хотећи да том датом му приликом уцјењује позориште, коме је сав свој живот дао, осим што је Цветић ово наше позориште држао својим неуморним радом и као глумац и као редитељ нообзирјући се ни на своје здравље, ни на свој живот. Та кад се само сјетимо његовог рада од 1874 г. па до 1879, до повратка пок. Тоше Јовановића из Загреба; Цветић је за све то вријеме био тако рећи сам овдје и носио је сав рад на својим плећима, те је за све то вријеме сваку ноћ освануо при раду и спавао је само дању између 1 и 3 по подне. Ми смо имали прилике да се увјеримо о томе, јер смо неуморно пратили и његов рад и његов живот. А као књижевник спасавао је наше позориште не један пут од пропасти и продужавао му живот на више година. Цветић је не само књижевним и глумачким радом помагао и спасавао наше позориште, него и својим новцем и то 1877 и 1892 године, а сви се чланови наши добро сјећају да су о Цветићевом трошку и новцу отишли у Неготин на светковину, кад се подизао споменик војводи Хајдук Вељку. Све ове жртве познате су тачно и на највишем мјесту. А да је Цветић оставио најљепшу успомену и у Загребу међу члановима и друговима, најјачи је доказ његов испраћај из Загреба какав до сада није доживио ни један глумац. Томе тријумфу био је очевидца наш уважени сликар и професор Стена Тодоровић, који се истога вечера кренуо жељевицом заједно с г. Цветићем из Загреба у Биоград. А не давно нам је причала наша умјетница г-ђа Вела Нигринова, како су је сви чланови хрватскога казалишта, приликом његова посеђењег гостовања, са сузним очима питали за г. Цветића, а поглато о његовом здрављу. А осим тога служио као доказ и диплома на почасно чланство хрватског земаљског казалишта, која је г. Цветићу одмах по повратку његовом у Биоград послао једногodiшњег његовог гостовања у Загребу, и спроводило писмо уз споменуто диплому, у коме стоји нарочито наглашено: „За заслуге за народ.“ Чиме се хоће да каже: заслуге за српски и хрватски народ; јер да је речено, само за хрватски народ, Хрвати су били сигурни да г. Цветић, писави *Немање и Милош Велики*; да Србин Цветић, не би ни диплому, ни писмо примио.

Ваља нам још и то напоменути да је г. Цветић једини од свих наших чланова, који је он, што му је позориште у његовој болести чинило, све вратио у новцу

затвора. Једнога члана међуца на неколико година, где је и овај умро.

Тек при крају Јунија, и то ушљед пријетња Француске и Немачке, порта се обвезала, да више неће ниједне одређивати Мехмед-пашу, а тако да ће лишити и окривљене официре. За тим банкијер Зарифа изда Порти милион франака, да се даду госпођама убитих консула и то госпођи францускога 600000 јер је имала дјецу, а госпођи њемачкога 400000 франака. Два вексела (мјенице) падати су графу Бургоену и барону Вертеру за означену суму.

Несрећна виновица Стеванија, буде тобож спроведена ради испита у Цариград, у патријаршију, која није смјела никаквих мјера предузети, те је иста предана њеном грабителу, са којом живи у Малој Азији.

Смуте у Цариграду, при крају Априла 1876, због добивених писма из Босне и Херцеговине, још већма су се распаљиле. Писма су говорила о неуспјеху турске војске и о несрећама, које постигавају тамошње муслимане. Код ђамија: Сулејманије. Вајазитије а особито Мехмедије. Софте се стану кушити у великим групама и са дивљом виком стану тражити, да их шаљу противу инсургената (устанака). Њихове вође су се сајетовале са једним који се поносно популарношћу хоца т. ј. Харул-ефендијер као и са смисарима Митад и Алил-Шериф паше и то све о реформама, које су биле неопходно потребите. Но, негледајући на све то, што је било спремно за јавни устанак, ипак дан кад треба да букне устанак није био одређен ни урочен.

Случајне околности убрајају устанак. Турски уleme (закононаци вјерски) одавно нијесу били задовољни са својим Шенк-ул-Исламом, кривећи га да је лако

позоришту. О томе смо имали прилике да се увјеримо из писмена с пописом пок. Јове Ђорђевића, бившег управника кр. срп. народнога позоришта.

Најзад морамо и то признати да се г. Цветић за непуних петнаест година био посветио само подмладку нашега позоришта, коме је он био одличан учитељ и ми смијемо с поуздањем рећи: да у данашњем друштву нашем нема готово ни једнога члана, коме г. Цветић није био својом интелигенцијом, начитаношћу и својом праксом од користи.

Осим свега тога г. Милош Цветић је вагда био један од најбољих другова, чије је срце вагда стајало, а богме често и његова кеса, на услузи његовим друговима, а млађим потребнима његова рука стајаше вагда отворена.

У кратко: дуго и дуго ће чекати наша позорица на једнога Цветића и као на човјека и као на умјетника и поврх свега као на другог: а управе на сајетника, пријатеља и особито радника; на човјека од челика, као га често у кућењу сиоме и у својим узвицима називаху другови и другарице.

С тога морамо одати достојну хвалу данашњим члановима нашега кр. срп. народнога позоришта, који су прегли да својски одаду хвалу и признање својој старој другу, пријатељу и учитељу.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

ТУРБУКУЛОЗА КАО НАРОДНА БОЛЕСТ И БОРБА С ЊОМЕ.

написао Д-р. Клопф

с допунама превео с њемачког Д-р. Кујачић

(Наставак)

Начин да се ускори реакција. Најјесте бању близу кревета и брзо се окупати, како је мало прије казано. Пошто си се окупаво брзо се отри и осуши и лежи у топле креветне аљине опет једно по сата. Ако се човјек не може ујутро купати нека се купа увече. У такоме случају нека се легне најприје у кревет док се добро аљине не угрију; кад се аљине угрију онда се тек треба брзо окупати и отријети и лежи у топли кревет. Ако се човјек не може задуго да угрије после ладнога купања и влажног отирања, то је знак да ладна вода није угодна и да тијело има мало реакционе снаге. У такоме случају неопходно је потребан лекарски савет, како за одрасле тако и за малену дјecu. Јети су да како згодна купања, особито с пливањем у мору, ријекама и језерима, зашто се свакоме могу слободно препоручити, као веома корисно снажење срцево. Бодљивои и старој чељеди ладно купање може бити препоручено и допуштено, само ако лекар нађе то за потребно.

Прање и умивање. За чишћење коже није доста сама студена вода, за то би требало да се свако чељаде, бар једном недељно опере топлом водом и сапуном, али вагда после тога да се обдије студеном водом.* Најбољом заштитом противу тако

*) У Русији је тај важни хигијенски захтјевање бодљивом него ијде друго. Нема ни селска ни у оне сиромаша који неће једном недељно поћи с чистином доњим аљинама у бању да се окупље у про-

зване напине остаје и јест тако звано „закаљивање“. Свак без разлике и изузетка треба да се навикава на све непријатно сти, које нас среташу у животу.

Да би кожа вагда што здравија била, може се препоручити, да се никад једна иста доња роба (гаће и кошуља) не носи дању и ноћу. Најбоље је да се ноћи лежи у самој вуненој или платненој кошуљи, коју дању добро и добро треба провјетрити.

Што је могуће раније треба научити одраслију дјецу да дубоко дишу а доцније да чине вјежбања, која су корисна и тиме потребна за добро и правилно дисање. У соби пред отвореним прозором и још боље на слободном ваздуху треба стати на „мирно“. Затим треба са затвореним устима дубоко удисати и полагано подизаги пружене руке док не дођу у водоравни положај. Кад руке дођу у положај према раменима, ту их треба неколика тренутка придржати, опет узданути мало побрже и опустити руке даље. Као друго вјежбање треба да се иде с уздигутим рукама више главе. Треће вјежбање за дисање теже је и захтјева далеко више напора. Оно се тек онда може извршавати, кад се ова прва буду неколике недеље испуњавала редовно по неколико пута дневно и ако се при томе није нимало пореметило опће стање дотичног чељадета. То треће вјежбање могло би се назвати пливањем у ваздуху. И ту треба као и при првом вјежбању стати на „мирно“ пружити руке напријед и пружити лесице једну другој. Сад треба дубоко узданути и обрнути руке по елиси назад док се не саставе дланима за леђима. У том положају треба остати неколика тренутка и за то вријеме не дисати. Затим опет треба дигнути руке напријед обрнути. То се вјежбање олакшава, ако се за вријеме удисања чељаде подиже полагано на прсте а за вријеме издисања опет спушта на цијеле табане, — у природни положај.

(Наставиће се.)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Резултат шкропљења винограда у Приморско-Црњинској нахији у 1901 г.

Виноградарство у Црној Гори, које је за потоњи десетак година доста пострададо од кобнијех паразитнијех болести, почело се опет опорављати и лијепо приход доносити.

У слиједећем изнијежу у кратко читаоцима овог листа из мог годишњег извјештаја резултат овогodiшњег рада.

3 априла 1901 год. обипао сам окупр Улцив. Виногради изгледаху доста добро, али резање могло је бити и боље. Врсте лова већином су домаће, премда има и са стране. Обрађивање је земљишта прилично.

обуче. Такав обичај је потпуно опрајтан и оснива се на природној потреби. Очигледно је да у току недеље не обраде чељаде само своју кошуљу и гаће него и само своје тијело. Благодуарећи томе, што се тијело испарва и вноји, куни се на тијелу у мањој или већој мјери парница која заједно с внојем пријања по кожи и вагиска љавине поре. Једва то а друго повнато је да се непрестано покожица (епидермис) руни и она са внојем вагиска кожни поре и смета тијем правилном провјетравању коже. Да би се то уклањало треба праги своје тијело недељно бар једном и није право мијенати кошуљу, ако се, тако рећи „кожа не промијени“. (Преводиоц.)

Софте се за тим удаље у ђамију Ах-медију и ту се почну јавно договарати о бунту и средствима. Било је гласовања и о свргнућу султана али чим добију извјешће, да је влада готова промијенити Шенк-ул-ислама — софте се раишу по граду а прави зајереници тек тада се почну договарати.

Уleme изјаве да они не траже конституцију, но желе осигурати привремено муслимана над хришћанима, да Јевропа нема надзора над турцима, да се уништи Хатипериф који је дао нека права хришћанима и да се цијело административно уређење преокрене по староме — искључиво муслиманском уређењу и духу. Вође партије ријешиле су да се незадовоље само са промјеном јединог великог везира, него да и султана сиргну с престола, а на његово мјесто да поставе онога од принчева османова дома, који ће држати управу искључиво на принципима ислама.

Необзирјући се на пламен опће-народног негодовања, велики везир, Махмут-Незим-паша, никаквих одважних мјера није предузео, са којима би могао спасти себе и султана, као да је унапријед остављао себе валовима будућих догађаја. Са друге пак стране изгледа као да се није имао на кога ни ослонити: Све околности сваљивале су се на њега, а олакшавале политичке погледе његових противника.

Иаа солунске катастрофе панични страх у Пери био је све већи и већи. Иностранци подијелили су молбе својим консулатима о предузећу мјера за њихову заштиту. Они су говорили да опасност не пријети само њиховом имању, него и самом животу, јер је мухамеданска свјетина испразнила све магацине оружја и покуповала их и окомило се све особито противу хришћанлука, који се ни најмање

У окр. Улцињ има неколико бап добрих винограда, који се и обрађују како ваља; у околним селима винограда и нема, него су лозе у редовима и на одрине. Из Улцињског округа пријешао сам у Бар. Стане винограда добро. Заузимање винограда око шкропљења, изузимајући неколико у Мркојевиће. Бар и Зушце не може се похваљати. Народ је некако чудноват и присто се с невјером односи к науци и новотарији, остављајући вољи Божијој —

По свршеном прегледу свијех винограда оба округа, који лијепо зебаху и избацаху, поучавао сам народ, како треба правити бордовску течност и шкропити.

Иза тога пошао сам отуд у Црмницу и отпочео сам преглед винограда у кап. Душоску, где сам у исто вријеме на „зборним“ мјестима и народ окупљао и поучавао у предстојећим радовима. Лозе у капетанијама: Душоској, Подгорској, Брчоској и Глуходолској слабо зебаху и на први поглед нагледаху, да неће и пола остати; дочим у другим капетанијама без малог изузетка, напредоваху добро, а особито, које су прошлех година шкропљене. У Црмници, изузимајући кап. Бољевићке и нема великијех винограда, него је лоза у редове посађена, која се лијепо обрађује. Народ у Црмничкој нахији радо се одазивао предстојећем раду, али, пошто је доста сиромашан, а лоза и други неки производи издале, није се уздао да ће моћи спасти своје лозе. Прегледавши скоро све винограде, дошао сам до тог закључка, да се лоза може поправити, само ако се народу мало помогне. Обратио сам се с тога Министарству Унутр. Дјела с молбом: да се Црмници даде коњски камен на вересију до Митрова-дана. Министарство усвоји овај предлог и тијем учини неисказану доброту црмничкијем виноградарима. Обрадовани сопственици похитају за коњски камен на Вир и почну пресати своје лозе.

Од другогјех болести лозе опазио сам само „црни рак“, (Antracnosa) и то у ријетко. Од штеточина најчешће се сријеташе рилаш. (Othior Sulcatus) с којим се бораху виноградар, тражећи бубе у хладу испод трунова и у пукотинама старе коре.

Пошто сам прегледао Црмницу, пошао сам у Шестане и Крајину. Шестанско-крајински виногради јако су страдали и страдају од пероноспоре, те због тога и народ је изгубио сваку наду и вољу на даљу културу и, ако се томе не стане на пут и не пружи рука помоћи, Крајинани коначно ће ископати некад бујне винограде и простор засијати другим усевима. Другу ескурију отпочео сам у мају па до јула. За вријеме другог обилажења винограда, лоза је била тако напредна, да се човек чуди. Топли и суви мај добро је дошао њој и спречавао је развићу пероноспоре и других болести. Прозлазећи кроз винограде само сам наилазио на пероноспору, мађу, еринозу, и „црни рак“ у омијема виноградама, који су прошлех година страдали и који нијесу били кропљени. Од инсеката сријеташо сам: рилаша, ловара, „гагрицу“ и зунаара — с којима су се виноградари добро борили на већ показане им начине. У неким капетанијама опазио се „црни рак“ на грожду, које је јако штетило, а у Годцине и Бољевиће и прве анаке „гнилоће грожда“ — али без

даљег посматрања не могу о томе да се увјерим. —

Како прве тако и друге ескурије, скупове сам сакупљао према потреби и увиђавности. Главна ми је задаћа била да виноградару појме и принаду кропљења као већ признат и доказани лијек и, да сами без свакидашњег објашњења могу само стално радити. Виноградару се ове године добро кропили и трудили су, а особито Црмница. Ја сам више не увјерен, да се виноградарима није учинела одакшица, не би се неколико лоза пошкропило — јер је народ сиромашан па не може да издржи. — Заузимање г.г. капетана и др. љубитеља виноградарства заслужује у томе сваку похвалу.

О вазрашћу радона око скупљања пероноспоре у Приморско-Црмничкој нахији у 1901 год.

Редни број	Округ или Капетанија	Број Винограда	Покропљено Чокота			Своје је сваки сувијерисао	Немаг података о броју чокота
			И	II	III		
1	Окр. Улцињска	48	159,000	100,000	90,000	90,000	
2	Окр. Барска	32	85,500	60,000	56,000	56,000	
3	Окр. Душоска	32	27,925	27,000	26,000	26,000	
4	Кап. Душоска	80	113,030	113,000	10,000	10,000	
5	Подгорска	164	240,750	230,000	100,000	100,000	
6	Брчоска	113	297,000	250,000	200,000	200,000	
7	Соговица	194	250,850	250,000	200,000	200,000	
8	Глуходолска	117	104,530	100,000	80,000	80,000	
9	Лажанска	116	402,400	400,000	380,000	380,000	
10	Бољевићка	67	60,825	60,100	20,000	20,000	
11	Светица	9	—	—	—	—	
12	Крајинска	974	1,701,760	1,630,100	1,121,300	1,121,300	

Према бројним подацима, које сам у овој табели изложио, излази да је у обичје нахије кропило 974 сопственика и покропљено 1,712,815 чокота, што је као први пут врло добра цифра. У исто вријеме, кад се узме прошло-годња цифра барела вина и овогодишња према подацима, које сам сабирао, може се рећи: да се је добило скоро 2, више вина него лани.

Ако се жели (а то је наша сврха) да наши виноделци сачувају своје лозе од паразитних болести треба:

1. Да *Висока Влада* примуди *гошћевнике* винограда, како у *живовете* сопственом интересу, тако и у *интересу* саме државе да своје лозе *бар два пута* кропе. Мислим, да принудити *сопственике* к овоме реду није потребан нарочити закон, већ

друга поју иети дан у Илдис-Кијос. Султан их види и одмах пошаше да их питају: шта траже? Софте одговоре да траже сре ства и дозволу да иду противу устава херцеговачки; да се промијени Шенк-ул-ислам и велики везир, који попуштањем иностранцима доведе државу до пропасти. Абдул-Азис рече софтам да му изашљу своје вође, но они одговоре да су сви вође, и ниједан не пође у дворца Султана.

Идуће ноћи софте понове опет скупштину, а султанија Валида, мајка Аисова молила је сина, да поступи сијетини. Сјутридан, 29 Априла, Султан поново поште од софта да му изашљу депутацију и изјаве своје жеље, но нико к њему не пође, и заједно Султан ослаби и попусти; одузе државни печат у Махмуд-Недим-паше, што је био знак да више он није велики везир, а на мјесто његово постави Мехмед-Рушид-пашу. Ово је било на велико изненађење свих завјереника, као год и инглешке дипломатије, јер су мислили да ће великим везиром постати главни вођа завјере и приврженик инглешки Митад-паша. Харул-Ефендија буде назначен за Шенк-ул-ислама, а Усеин абди-паша за војеног министра.

Двадесет деветог Априла био је дан највеће панике и страха у Јевропском кварталу Перу.

Поплашени солунским крвопролићем и фанатизмом распаљене мухамеданске свјетине противу хришћана, и напошљетку видећи да власти нијесу у стању стати на пут јурењу софта по улицама, који се онавјују на такве захтјеве самоме Султану, те им попуштати мора — хришћани сами почну предузимати обрбане спреме у случају напада, а тим више што је вина државна власт због сјмене била осутна у течају 24 сата, т. ј. у колико је један велики везир предао власт другме, и у

је доста напоменути у министарској наредби — па да се изврши;

2. — Потребни материјал за кропљење у своје вријеме набавити, па било да га држава набави, или самп виноградар и да депозит за Црмницу буде на Вир, а за Приморје, или у Бару или Улцињу;

3 — За штрапцке — нек се благовременно пријави потписатоме сваки онај, који ју жели набавити — јер доцније биће скупља наруџбина;

4. — Ако би Висока Влада набавила материјал, онда велико би добро било, кад би потоњи уз добре јемце и у будуће давала виноградарима на вересију;

5 — Да се обнове сви стари виногради на један од најбоље нађенијех начина и да се забрани ископавање винограда, (у Крајини) или стари виногради замијене новијем америчкијем саловима.

Улциње, 31 децембра 1901 год.

Иван Калуђеровић — Сарај, агроном.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Четицхе, 25 јануара.

Сукоб на граници Црног-Арбанској. На граници Турско-Црногорској десио се је сукоб између племена Хота, отоманских поданика, и Затрепчана, црногорских поданика, око међусобних комуналних међа. — Сукоб је био у почетку текућег мјесеца.

Хоти су држали, да су Затрепчани прекорачили међе и посејкли неколико стогова листа на њиховом земљишту, те су у знак демонстрације одвршили неколико затребачких листосјека. Затрепчани су одговорили истом мјером над листосјецима хотским. То је дало повода крвавом сукобу на граници, у коме је убијен један Затрепчанин подофицир и један Груда. Погинули Груда, поданик отомански, који би имао бити солидаран са Хотима, ипак, пошто се тога дана, кад се сукоб десио, нашао међу Затрепчанима није му част допустила, да буде ладнокрван посматрач сукоба Хотског и Затребачког, већ је узео пушку и заједно са онима, чији је гост био, борио се против Хота у којој је борба, по исрећи и погинуо, од хотске пушке.

Затрепчанима жалије је било што је тај њихов гост погинуо него да је њих 10 мртвих пало. Тијело његово свечао су Затрепчани понијели, али са неизмјерном жалашћу, и предали га његовој породици у турску границу.

Послије су се Груди сакупили, да приме мртво тијело свога саплеменика па видјевши своје суседе Затрепчана Црногорце како убијеног жале, ограничили су се, да питају Затрепчане само, је ли њихов суплеменик погинуо далеко од напада Хота или близу, на што су Затрепчани одговорили, да је погинуо јуначки међу првијема Затрепчанима. Груди су одговорили — аферим — баш му хвала, јер је образ свјетлији и ако је погинуо.

Поводом овог несрећног сукоба, Црногорска и Отоманска Влада, као и вазда у оваким случајевима, притекле су брзим и строгим мјерама, да се сваки даљи сукоб сиријечи. Оне су се сагласиле да изашљу едну мјешовиту комисију, која ће изви-

дјети повод сукобу, пронаћи праве међе између Затрепчана и Хота као и казнити оне, који су дали повода овом крвавом сукобу.

За комесара од стране црногорске именован је г. Ристо Поповић, судија, а са турске стране г. Мустафа Ефендија, кајмак од Тузи. Они су већ отпочели рад и нема сумње, да ће њихова мислија уродити најповољнијим резултатима, јер су обе стране прокинуте најбољом вољом, да се питање уреди на корист мпра, реда и доброг сусјества на граници. —

(Личне вијести). Јуче стиге у нашу средину наш опште омиљени пријатељ и признати књижевник, г. Павле Аполоновић Ровински.

(Из нашег позоришта.) *Балканска Царица* од Н. I — Напоменуемо раније, да репертуар г-на Д. Гинића, поред одабраних комада свјетских писаца, броји и приличан избор комада из нашег народног живота. Тако претпрошли пут уживали смо у дивном, патристском комаду Цветићева „Душана“, а сада нам се даде прилика, да видимо „Балканску Царицу“ од Н. I.

Ми нећемо улазити у подробне рефлексје овог чувеног драмског опјева, богатог сценама силног драматизма, у коме се пјесник пренео у нашу историјску прошлост, вјерно уочи дух народни, потребе и живот, разумље недостатке оног доба, пријеје онај тамни фон, по коме се развијала судбина старе Зете под тешким замкама Запада и грубим насилем Истока, те нам, као прави уметник, вјерно, одређено, живим бојама наслика један период наше историјске прошлости, искрено, отворено: третејским путем, без симболизама и алегорије.

Станко, ветоки војвода, млађи син Бога Ивана, опојен таштином и славолубљем, не задовољава се славом овог ва њега уског оквира наших гора, где му је међутим идеал љубави, и то здрав, непомућени, неуображени идеал, већ адојен чистим слободним ваздухом свог родног краја, коме се завјетно жртвује. И не може срце равнодушно остати при расцјепу врућих осјећаја. Станко љуби, ватрено љуби, али га нешто више плајије, осваја. Даница је у томе чиста као суза, идеално узвишена. Није вам то обичан следет, него чисти тип праве Црногорке. И ми се вазомо оном искреношћу осјећаја, оним јарким живописом дивних лирских слика, што ихтворачка машта изли у хармоничким акордима својих стихова.

Па како се нагло, убрзано кида оно душевно расположење двају срца. Станко је егонист. Он, ради остварења својих активних тежња, постаје крвни непријатељ свог завичаја. Залуду су сна мољкања, убјеђења, пријекора, — готов је дњи нож на остарелог Деана, мудрог савјетника оца његова, који, уз дужу душевну борбу и савјете Станку, да не иде Султану преклиње га:

„Мука ти, немој, свих Црногораца.“
Ријеч силна и јака, да срце пара, те садржи чудно стање нашег патристског народа, при чему Станко ипак не ветуца од своје болесне страсти.

Драматска радња у овом дуету све више и више поступно расте, равнотежа у пријеливима осјећаја јарко се испољава, тим се карактернише правилност драматске

није изјавио да флота инглешка никако не може ући у Босфор, јер је ствар противна уговору о затвору Дарданела. У мјесто те ескадре буде предложено да посланства дозволу још по један стадијонер (мали војени параброд, који стоји на расположењу својега посланства). Овај предлог буде од свих једногласно примјен. У случају напада на хришћане, по ноћи, буде ријешено, да војска са свих стадијонера, који су стајали у пристану Топовани, одмах се искрца и упуту у Перу к ономе посланству, којему буде највиша одговорност грозила, како би иста војска могла послужити као средиште околог би се могли прикупљати бјежећи хришћани. Уз ово буде ријешено да се свако посланство пошара да што више прикупи људи од својих поданика и да их наоружа за одбрану у случају напада на њих од стране турака. Да би што бољи план одбране израдили, посланица се скупје иети дан 29 Априла. На овој потоњој сједници већина су изјавили да се боје јавно предузимати обрбане мјере: прво због тога што би тим још већма уплашили хришћанске сталеж, а друго опет нијесу знали шта да чине кад се не би спремиле, те би у случају напада хришћани савршено остали без помоћи и заштите. Руски генерални консул тада им јасно предочи све опасности које би наступиле у случају напада и стапе енергично настојавати, да се по сваки начин предузму мере ради заштите свих јевропских колонија и ошких интереса, и да прије свега треба видјети колико које посланство и жбу имати људи за одбрану у случају напада турског.

(Наставиће се.)

не може уздати на заштиту редовне војске. Осим тога су хришћани наводили својим посланицима и то: Софте гомилама јуре по варах; турци приписују пад Туске утицају јевропљана; што су сами мухамеданци заборавили коран, те за то софте имају намјеру западити Перу са сваке стране и у тој забуди испресјејцати све хришћане, који су их — по њиховом мишљењу — довели до сиромаштва, и због оваког стања и околности и хришћани са своје стране оружају се. Турци и хришћани стоје један противу другога као два војена логора те и најмања искра може проузроквати страшну револуцију ужаса и убиства.

Много је фамилија тога пута иселило се из Цариграда. Параброди, који су ходили за Русију, Грчку и Француску — били су препуни путника; мало одважнији остали су али су своје капиталне и скупочјеније ствари одраваљали изван границе.

Под притиском иностраних посланика, велики везир забрани даљу продају оружја, заповиједи да се ноћу дижу мостови са Златног рога и да полиција буде пажљива особито у хришћанским кварталима. Осим овога још је наредио да ноћу не смије бити у Златном рогу никаквих малих ни већ лађа за превоза. Оваким начином софте су ноћу биле сасвим одвојене од хришћанског квартала Перу и Галате те кад би се и кренули на њега морали би ходити сувјем паз Златног рога и пут би им био неколико миља далеко те би се могло оазити и власти стати на пут фанатичкој гомили.

Софте се опет искупе 28-ога Априла код фамије Фихтије. Министар полиције пође код њих да их пита шта траже. Они му одговоре да траже средства за спас отачаства, ради чега је потребна на прво мјесто промијени великог везира. Иза овога 200

форме, а отуда ујетничка особина пјесничке лирике.

Па како је ова сцена пуна живог драматизма, тако је и даља сцена Станкова и Даничина испреплетана с пуно њезних лирских рефлексија, које доцније прелазе у њихки героизам првога, који, одлазећи „ће чалма суди“ пробуда свој идеал пожем.

Даница, персонификација маште пјесникове, из далеке прошлости прониче у наша сопствена срца и ми је оплакујемо, али се клањамо величини њеног духа, жару њеног истинског родољубља; гљупако се према књазу издајнику, презиремо кука вице, отпаднике вјере и камена свога. — Пред нама је читав рој разноликих осјећања, веома карактеристичних у очима посматрача — психолога, јер му се ствара управо свијет пластичних, реалних слика: ту му је реални факт, мјесто уображеног фантама, а све је то растопљено, изливано из раскиљених њедара узвишено душе пјесникове.

Каквим је то заносним патосом патриотизма изнешена челична, но ненадним случајем, потрешена сила, стари Иван Бег! Он, владар и отац, под притиском грозног судара непријатељских сила, шаље рођеног сина свога, против рођениг сина издајника Овдје је јаким пјесничким тоном изнесено унутрашње очајничко стање књаза родитеља, да душу потреса.

Као што се види, читав је комад изукрштан разноликим оригиналним сценама, загријаним и разноликим осјећањима, а све извире из чисто народног организма, те према томе хоће се и добро познавање духа и живота народног, те да се, уз добар глумачки позив, дође до жељеног успјеха на поворници.

Госп. Гинић, са својим друштвом, у колико му је могуће било, учинио је добар избор с главним улогама, и ми са задовољством тврдимо, да је учинио и пријатан утисак, како појмањем појединијех улога, у што спада њино пазвање и јасна, запосна дијекција, тако и вјерним маскирањем, чим се задовољно спољашњи захтјев драме оног доба. Ово би нарочито припало: Стапку, Даници, Марти и Деаву; он пак, као и у свим својим улогама, носи превагу: укљиви се у дух своје улоге, те је правилно, нјешто копира: стари, изнемогли Иво ожилио је пред нама у пуној слици зетског Господара.

Но у сваком случају, хоће се још јачег штудирања, више оправдане смјелости, чистијих карактерних израза и чистије, заносније народне ријечи, па да се с пуним успјехом изнесе оно, што је створила велика душа Књаза Пјесника, коју загријава вида и пјеснички дах бесамртног Пегуша.

Пер...

(Срп. књижевна задруга.) Према огласу „Српске Књижевне Задруге“, за годину 1901 донијете се у Х. колу ове књиге.

1. *Лажни Цар Шкепан Мили* од П. П. Његоша с предговором Јаше М. Продановића.

2. *Пушешествоње по Србији* од Јоакима Вујића.

3. *Причања Вука Дојчевића* од Ст. М. Љубише.

4. *Приповијестке Илије Вукићевића* I. књига.

5. *На селу и прелу*, од Паје Марковића—Адамова.

6. *Чича Горко*, роман од О де Балзакa превод Јов. М. Јовановића

7. *Животи Венијамина Франклина*, аутобиографија, превео с енглеског Чед. Мијатовић.

Обраћа се пажња досадашњим члановима „Српске Књижевне Задруге“ да похитају с чланарином, да не би изгубили права до сад стечена. Ко би се хтио изнова уписати за члана „Српске Књижевне задруге“ као добротвор плаћа 150 круна од једном на свагда и добија сва издања Задругина; или по 50 круна годишње у три уплате. Оснивачи плаћају 10 круна; а улагачи 6 круна годишње.

„Повјереник Срп. Књиж. Задруге“ проф. М. Мажушкович.

Телеграми Бечког „Нор. Бира“.

БЕРЛИН, 20 јануара — Из Пекина се јавља, да је китајска влада јуче платила прву рату од 1,820000 талера у име ратне одштете.

БИОГРАД, 20 јануара. — Између владе и већине у скупштини породиле су се озбиљне несугласице поводом расправе о аутономији општине. У Крагујевцу увиштно је пожар барутану. Штета износи 800000 франака.

НАПУЉ, 20 јануара — Краљ и војвода од Тезове стигли су овамо и дочекани су одушевљењем. Краљ је прегледао италијанску оскадру, која се повратила из Кинаја.

БИОГРАД, 21 јануара. — Преговори вођеви између Двора, владе и већине скупштинске односно предлога о општинској аутономији успјешно су сиршени. Услед чега је остала министарска криза.

ПЕКИН, 21 јануара. — Царица примљујући супруге иностранних министара изјавила је, да јако жали страшни напад на посланства за боксерског устанка. Кинај жели напустити осамљени положај и примаћи се јевропској цивилизацији.

ЛОНДОН, 22 јануара. — У парламенту саопштио је Бафур, да се нада да ће сјутра вече моћи дати обавјештења о холандској ноти.

ХАГ, 22 јануара. — Инглески посланик вијећао је са холандским министрима.

ПАРИЗ, 22 јануара. — Комора одобрила је великом већином утрошени кредит приликом дочека руског цара.

ХАГ, 22 јан. — Холандско саопштење нуди своје добре услуге ограничавајући се само на то да успостави возу између посредника с једне и с друге стране. Влада холандска предложила би одасланике да иду у Африку да се тамо посавјетују са бурским главарима на да се онда отуд поврате са потребним пуномоћством, које ће их овластити, да могу закључити мир, само ако би им се зајемчио слободан пролаз и дозвола телеграфа, да означе мјесто састанка са главарима бурским. Одговор владе инглеске остаје код првашње одлуке, да не примљују посредовање ни од једне стране државе. Одасланици бурски могу тражити слободан пролаз, о којем ће инглеска влада одлучити према разлозима због којих намјеравају поћи у Африку. По мишљењу инглеско владе најбржи и најусијешнији начин, да се дође до споразума, био би тај, да бурски главари ступе у непосредни додир са Киченером, коме је већ наређено, да одмах у Лондон јави сваки предлог бурских главара за свршетак рата. Влада је одлучила, да расправе о миру буду у Африци.

ПАРИЗ 22 јануара. — Званично се јавља, да је сада сигурно, да ће Лубе поћи у Петроград послје избора за комору.

АТИНА 22 јануара. — Парламент се састао. Говорници опозиције нападали су владу изјавама, да је комора противууставна.

ПЕТРОГРАД, 23 јан. — Цар одликовао је руског посланика у Берлину Остенсакена, приликом његове службене подесетогодишњице лентом Владимирова ордена и управно му својеручно писмо, у којем се нарочито истичу заслуге Остенсакенове око одржања пријатељских односа са Немачком.

ЛОНДОН, 23 јануара — Из позваног извора јавља се, да ће Салисберг одступити свршетком садашњег засједања парламента ако до тог рока буде довршен рат југоафрички.

ПАРИЗ, 24 јан. — Заступник Бери извјестио је Долкасеа, да ће ставити питање о учешћу Француске у расправама између Холандије и Инглеске у прилог југоафричких република.

БИОГРАД, 24 јан. — Скупштина је примила једногласно предлог, да се осуђе ни у парници поводом атентата против краља Милана, ослободе плаћања судских трошкова.

БЕЧ, 24 јануара. — Надвојвода Франц Фердинанд отпутовао је у Петроград.

СОФИЈА 24 јан. — Маћедонац Караџулов, бивши учитељ, у лудилу испалио је по подне два метка из револвера на министра просвјете Канчева на се послје сам убио.

ЛОНДОН, 25 јан. — У парламенту изјавио је Балфур, да су копије измијењених нота упућене Мил-

неру, који ће наредити Киченеру, да их саопшти бурским борцима.

РИМ, 25 јан. — Сједнице парламента закључене. Комора је сазвана за 20 фебруара (по пов.)

ПЕТРОГРАД 26 јан — Надвојвода Франц Фердинанд стигао је овамо, дочекан од Цара и Великих Књажева. Посјетно је обје Царице и Велике Књажеве. У вече био је свечани објед код Царских Величанстава за тијем свечана представа у Еремитажу. Листови поздрављају симпатично надвојводу, извесно пријатељске односе између Аустро-Угарске и Русије услед којих влада јевропски мир, а нарочито на Балкану, гдје је сада мирније но икад прије. Цар је одликовао аустроугарског посланика у Петрограду, орденом Александра Невског.

УТРЕХТ, 26 јан — Бурско одасланство стигло је овамо да вијећа са Кригером и Лејдсом.

ДРЕЗДЕН, 26 јан. — Поговара се да је министарство дало оставку.

Књижевни оглас.

У К. Ц. Државној Штампарији изишао је овај уџбеник:

ЧИТАНКА за I разред основних школа. Саставио *Ђуро Поповић*. Четврто поправљено издање. К. Ц. Државна Штампарија 1901 Цијена 20 новчића.

Може се поручити и купити код *Прве К. Ц. Повлашћене Књижаре П. М. Кладућерића* на Цетињу (Cettigné Monténégro)

Цетиње, 11 јануара 1902.

Број 5

У П Р А В А
Д Р Ж А В Н Е Ш Т А М П А Р И Ј Е

НА ЗНАЊЕ

Услијед промјене пловидбе параброда Унг. Хрватског Друштва, ставља се на анање, да ће од данас дилиџенца за Котор полазити *суботом*, у 8 часова из јутра, тако, да буде у вези са парабродом помеђутог друштва, који истог дана у 3 часа по подне полази из Котора за Фиуму.

Такођер параброд Аустројског Лојда „Graf Wurmbrand“ неће више долазити, мјесто њега ће вршити пловидбу параброд „Almisa“ с тим да ће исти долазити у Котор у петак у 11 часова у вече, а полазити у Трет сваке *суботе* у 1½ час по поноћи.

Према томе полазак дилиџенце с Цетиња биће петком на 12 часова на подне, а не у 5 из јутра.

Цетиње, 4. Јануара 1902.

Бр. 21

У П Р А В А
П О Ш Т А И Т Е Л Е Г Р А Ф А

Приватне Објаве.

П О З И В.

Грађани вароши Андријевце са чиновнишвом из округа, основали су на дан 17 о. мј. читаоницу, под именом: „Андријевичка Читаоница.“

Сваки редован члан плаћа 6, а члан помагач 12 круна — годишње. Члан, пак, утемељач има једном за свагда, каси дружинској приложити 60 круна.

Позивају се, дакле, сви пријатељи ове дружине, да својим чланством (које било врете), или добровољним прилозима, потпогну ову посве корисну установу.

Андријевца, 21 јан 1902 год.

Председник Читаонице
Бригадир Војв. Лактић Војводић.

Р. 75

Бр. 5

1—1

ЗА ХВАЛНОСТ.

Госп. Д. М. Гинић, управитељ путујуће позоришне дружине, изволио је ових дана дати у Књ. Цр. Позоришту у „Зетском Дому“ једину представу у корист сиротне дјете, на коју је пало чистог прихода кр. 126, коју је своту уручио потписаној Управи — на речену сврху.

Потписана Управа са овим изјављује диродавцу особиту захвалност на таком племенитом сјећању.

Број 249.

Цетиње, 25 јануара 1902 год.

Управа Општине Вар Цетиња.

Р. 67

Бр. 6

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свијема пријатељима и знацима јављамо жалосну вијест, да се преселио у вјечност наш никад незаборављени син, брат и друг

НИКОЛА ДОБРОВИЋ,

који после седмодневног боловања остави овај бијели свијет у 23 години свога живота и испусти своју младају душу 18. Јануара ове год. у два сата после подне.

Покојник је био слат у иностранство, са оних 12 младића на разних Црногорских племена, који су изучавали разне занате. — Занат је свршио одличним успјехом и добио своју праву мајсторску *букацију* са потврдом тамошњег општинског суда. Пошто се ослободио, исти га је мајстор нудио, да остане ту и да му даје доста приличну накнаду, али он није никако хтио остати, да не учини на жалост својим родитељима и браћи, но дође да их задовољи и — сво до данас... —

Неописано благодаримо г. г. свештеницима, који су над покојником неуморно држали мртвачко опијело. Хвала г. г. учитељима који су присуствовали спроводу с ђацима и осталим пријатељима и знацима; а особито Грбовичанима, који су листом човјек и жена дожитали.

Бисарица (Зета) 21 јануара 1902.

О ж а л о ш к е н и:

отац **Пеко**; маћеха **Анђуша**; браћа: **Нешо** и **Рако**; савруг **Лабуд Вукашевић**.

Р. 182.

Бр. 7

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

У пр-великој жалости која нас задеси поводом смрти нашег најда незаборављеног дјетета

ПЕТРА ЗОТОВИЋА,

који се пресели у вјечност на жалост родитеља, у десетој години после дугог боловања, на 19 овог мјесеца, благодаримо дубоко свијема, који љубљено наше дјетете ожалише небројно из околине, и пријатељским на саучешћима, као и браћи **Далевићима**.

Благодаримо г. доктору Банцу на његовом топлом љекарском заузимању око покојника. Олобита хвала часном свештенику г. Неду Михаиловићу, као и г. учитељу **Л. Чобелићу** са ученицима, који покојника преко вароши Даниловаграда, пред храм св. Теклу и до вјечне му куће испратиле уз многобројни народ.

Једном ријечи вјечита хвала свијема без разлике оних, који саучествоваше у нашој жалости и који нам тугу у неколико ублажише.

Далевићи, 22 јануара 1902 год.

О ж а л о ш к е н и:

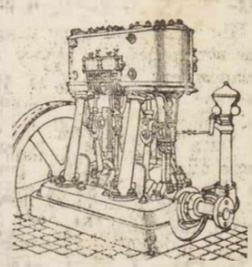
отац **Томо Зотовић**; ђед **Мирко**; баба **Новка**; мати **Стана**; брат **Милан** са својом родбином; ујак **Јакша М. Гругровић** с браћом.

Р. 133

Бр. 8

1—1

Stabilimento Lazarus Fiume

Направљање парних машина, парних котлова и парних лажица по прописима *ф. и к. ратне машинице*.
„Направљање трансмисија и кблa.“
„Ливаоница гвожђа, челика и туча.“

FIUME: MOLO LUNGO.

И. п.

Бр. 20

17—20